

IZJAVA O MEĐUNARODNIM KATALOŠKIM NAČELIMA

nacrt prihvaćen na

Prvom IFLA-inom Sastanku stručnjaka za izradu

Međunarodnog kataloškog pravilnika

Frankfurt, Nemačka, 2003.g.¹

Uvod

Međunarodna konferencija o kataloškim načelima, održana 1961. godine, odobrila je Izjavu o načelima poznatu pod nazivom Pariska načela. Njen cilj da posluži kao osnova za međunarodnu standardizaciju katalogizacije bio je postignut: većina kataloških pravilnika koji su od tada razvijeni širom sveta sledili su Načela u potpunosti ili u najvećoj mogućoj meri.

Posle više od četrdeset godina, potreba za zajedničkim skupom međunarodnih kataloških načela postala je čak još snažnija, pošto katalogizatori i njihovi korisnici širom sveta koriste onlajn javne kataloge (OPAC – *Online Public Access Catalogue*). Sada na početku 21. veka IFLA nastoji da prilagodi Pariska načela ciljevima koji bi bili primenljivi za onlajn kataloge i šire. Prvi od ciljeva jeste da se izradi katalog koji bi odgovarao korisnicima.

Ova nova Načela zamenjuju i proširuju Pariska načela, tako što uključuju sve vrste građe, a ne samo tekstualnu građu, kao i tako što uključuju sve aspekte bibliografskih i normativnih zapisa koji se koriste u bibliotečkim katalozima, a ne samo izbor i oblik odrednica kataloških jedinica.

Nacrt načela čine:

1. Opseg,
2. Entiteti, atributi i odnosi,
3. Funkcije kataloga,
4. Bibliografski opis,
5. Pristupne tačke,
6. Normativne zapise,
7. Osnove za pretraživanje.

Ova nova Načela izgrađena su na osnovama velikih svetskih kataloških tradicija², kao i na konceptualnim modelima IFLA-inih dokumenata "Funkcionalni zahtevi za bibliografske zapise" (FRBR – *Functional Requirements for Bibliographic Records*) i

---

¹ Tekst preuzet sa sledeće web adrese: http://www.ddb.de/news/pdf/statement_draft.pdf.

Autorska prava javno dostupna. – *Prim. prev.*

² Cutter, Charles: Rules for a dictionary catalog. 4th ed., rewritten. Washington, D.C.: Government Printing office, 1904.

Ranganathan, S.R.: Heading and canons. Madras, India: S. Viswanathan, 1955, i

Lubetzky, Seymour. Principles of Cataloging, Final Report. Phase I: Descriptive Cataloging. Los Angeles, Calif.: University of California, Institute of Library Research, 1969.

"Funkcionalni zahtevi i numerisanje normativnih zapisa (FRANAR - *Functional Requirements and Numbering for Authority Records*) koji proširuju Pariska načela na predmetnu katalogizaciju.

Nadamo se da će ova Načela povećati međunarodno zajedničko korišćenje bibliografskih i normativnih podataka i voditi kreatore kataloških pravilnika u njihovim nastojanjima da razviju i izgrade međunarodni kataloški pravilnik.

1. Opseg

Namena ovde navedenih Načela jeste da posluži kao vodič za razvoj kataloških pravilnika. Ona su primenljiva za bibliografske i normativne zapise i aktuelne bibliotečke kataloge. Načela se takođe mogu primeniti i u izradi bibliografija i baza podataka koje kreiraju biblioteke, arhivi, muzeji i druge organizacije.

Njihov cilj jeste da obezbede konzistentan pristup za deskriptivnu i predmetnu katalogizaciju bibliografskih izvora svih vrsta.

Najviše načelo u izgradnji kataloških pravilnika mora da bude pogodnost korišćenja za korisnike kataloga.

2. Entiteti, atributi i odnosi

2.1 Entiteti u bibliografskim zapisima

Pri izradi bibliografskih zapisa potrebno je da se razmotre sledeći entiteti koji obuhvataju proizvode intelektualnog ili umetničkog napora:

Delo

Izraz

Pojavni oblik

Jedinicu građe³.

2.1.1. Bibliografski zapisi bi obično trebalo da odražavaju pojavne oblike. Pojavni oblici mogu da obuhvataju kolekcije, individualna dela ili sastavne delove jednog dela. Pojavni oblici se pojavljuju u jednom ili više fizičkih delova.

Uglavnom je potrebno kreirati zaseban bibliografski zapis za svaki fizički format (pojavni oblik).

2.2. Entiteti u normativnim zapisima

Normativni zapisi bi trebalo da dokumentuju kontrolisane oblike imena, ličnih imena i porodičnih imena, kolektivnih tela⁴ i predmetnih odrednica. Entiteti koji služe kao predmetne odrednice dela uključuju:

Delo,

Izraz,

Pojavni oblik,

Jedinicu građe,

---

³ Delo, izraz, pojavni oblik i jedinica građe nalaze se u prvoj grupi entiteta opisanih u modelu FRBR/FANAR.

⁴ Lična i porodična imena i kolektivna tela nalaze se u drugoj grupi entiteta opisanih u modelu FRBR/FANAR.

Lično ime,
Porodično ime,
Kolektivno telo,
Pojam,
Objekat,
Događaj,
Mesto⁵.

2.3. Atributi

Atributi koji identifikuju svaki pojedini entitet trebalo bi da se koriste kao elementi podataka u bibliografskim i normativnim zapisima.

2.4. Odnosi

Bibliografski značajne odnose među entitetima trebalo bi identifikovati u katalogu.

3. Funkcije kataloga

Funkcije kataloga treba da omoguće korisniku⁶:

3.1 da pronade bibliografske izvore u kolekciji (realnoj ili virtuelnoj) kao rezultat pretraživanja korišćenjem atributa ili odnosa izvora:

3.1.1 da locira pojedinačni izvor,

3.1.2 da locira skup izvora koji predstavljaju:

sve izvore koji pripadaju istom delu,

sve izvore koji pripadaju istom izrazu,

sve izvore koji pripadaju istom pojavnom obliku,

sva dela i izraze određene osobe, porodice ili kolektivnog tela,

sve izvore o datom predmetu,

sve izvore definisane drugim kriterijumima (kao što su jezik, zemlja izdavanja, godina izdavanja, fizički format, itd), obično kao sekundarno ograničenje rezultata pretraživanja.

Podrazumeva se da zbog ekonomskih ograničenja neki bibliotečki katalogi neće sadržavati bibliografske zapise za sastavne delove dela ili za individualna dela unutar jednog dela.

---

⁵ Pojam, objekat, događaj i mesto nalaze se u trećoj grupi entiteta opisanih u modelu FRBR/FANAR. – [Napomena: U budućnosti mogu da budu identifikovani i novi dodatni entiteti, kao na primer Zaštitni znak, Identifikatori, itd., u modelu FANAR. (Ažurirati ako bude potrebno posle objavljivanja konačnog izveštaja FANAR)].

⁶ 3.1-3.5 zasnivaju se na sledećem delu: Svenonius, Elaine: The Intellectual Foundation of Information Organization. Cambridge, MA: MIT Press, 2000. ISBN 0-262-19433-3

3.2 da identifikuje bibliografski izvor ili posrednika (to jest da potvrdi da entitet opisan u zapisu odgovara traženom entitetu ili da napravi razliku između dva ili više entiteta sa sličnim karakteristikama);

3.3. da odabere bibliografski izvor koji odgovara potrebama korisnika (to jest da odabere izvor koji zadovoljava korisničke zahteve u pogledu sadržaja, fizičkog formata, itd., ili da odbaci izvor koji ne odgovara potrebama korisnika);

3.4. da nabavi ili dobije pristup opisanoj jedinici (to jest da obezbedi informaciju koja će korisniku omogućiti da nabavi jedinicu putem kupovine, pozajmice, itd, ili da elektronskim putem pristupi jedinici kroz onlajn vezu ka udaljenom računaru); ili da nabavi ili dobije pristup normativnom ili bibliografskom zapisu;

3.5 da se kreće kroz katalog (to jest kroz logičan raspored bibliografskih informacija i prikaz jednostavnih načina kretanja među njima, uključujući prikaz odnosa između dela, izraza, pojava oblika i jedinica).

4. Bibliografski opis

4.1 Opisni deo bibliografskog zapisa trebalo bi da bude zasnovan na međunarodno dogovorenom standardu⁷.

4.2 Opisi mogu da budu izrađeni na **više nivoa potpunosti**, u zavisnosti od svrhe kataloga ili bibliografske datoteke.

5. Pristupne tačke

5.1 Opšte

Pristupne tačke za pronalaženje bibliografskih i normativnih zapisa moraju da budu formulisane u skladu sa opštim načelima (vidi 1. Opseg). One mogu da budu kontrolisane i nekontrolisane.

Nekontrolisane pristupne tačke mogu da uključuju i takve stvari kao što su stvarni naslov preuzet sa pojavnog oblika ili ključne reči koje se dodaju ili su preuzete iz bilo kog dela bibliografskog zapisa.

Kontrolisane tačke pristupa obezbeđuju konzistentnost koja je potrebna za lociranje skupova izvora i moraju da budu normirane u skladu sa standardom. Normirani oblici (koji se nazivaju i "usvojenim odrednicama") treba da budu zapisani u normativnim zapisima uz njihove neusvojene ili varijantne oblike koji se koriste kao uputnice.

5.1.1 Izbor pristupnih tačaka

---

⁷ Za bibliotečku zajednicu standardi su Međunarodni standardni bibliografski opisi (ISBDs - *International Standard Bibliographic Descriptions*).

5.1.1.1 Uvrstiti kao pristupne tačke uz **bibliografski zapis** i stvarne naslove dela i izraza (kontrolisanih) i stvarne naslove pojava oblika (obično nekontrolisanih) i kontrolisane oblike imena/naziva kreatora dela.

U slučaju kada je kolektivno telo kreator, izbor pristupne tačke ograničen je na dela koja su po svojoj prirodi nužno izraz kolektivnog mišljenja ili aktivnosti kolektivnog tela, iako ih je potpisala osoba u svojstvu službenika kolektivnog tela ili kad tekst stvarnog naslova zajedno sa samom prirodom dela, jasno upućuje na to da je kolektivno telo zajednički odgovorno za sadržaj dela.

Dodatno obezbediti pristupne tačke za bibliografske zapise za kontrolisane oblike za imena drugih osoba i porodica, za nazive kolektivnih tela i predmetne odrednice za koje se smatra da su značajne za pronalaženje, identifikaciju i izbor opisanih bibliografskih izvora.

5.1.1.2 Uvrstiti kao pristupne tačke **normativnom zapisu** usvojeni oblik imena za entitet, kao i neusvojene oblike imena. Dodatni pristupi mogu da budu izgrađeni i za srodna imena.

5.1.2 Usvojene odrednice

Usvojena odrednica entiteta trebalo bi da bude ime koje na konzistentan način identifikuje entitet, bilo u obliku u kojem se uglavnom javlja na pojavnim oblicima ili u obliku koji predstavlja opšte prihvaćeno ime koje odgovara korisnicima kataloga (to jest, "uobičajeno ime").

Ako je potrebno, trebalo bi dodati i druga identifikaciona obeležja kako bi se razlikovali entiteti istog imena.

5.1.3 Jezik

Kada se imena izražavaju na više jezika, prednost bi trebalo da bude data odrednici zasnovanoj na informacijama pronađenim na pojavnim oblicima izraza pisanim izvornim jezikom i pismom; ali, ako se izvorno pismo i jezik ne koriste regularno u katalogu, odrednica može da bude zasnovana i na oblicima pronađenim na pojavnim oblicima ili u priručnicima pisanim jednim od jezika i pisama koji najviše odgovaraju korisnicima kataloga.

Trebalo bi obezbediti pristup obliku pisanom izvornim jezikom i pismom kada god je to moguće, ili pomoću usvojene odrednice ili uputnice. Ako su poželjne transliteracije, trebalo bi slediti međunarodni standard za konverziju pisma.

5.2 Oblici ličnih imena

5.2.1 Kada se lično ime sastoji od nekoliko reči, izbor redalice trebalo bi da bude usklađen sa pravilima zemlje čiji je ta osoba građanin, ili

5.2.2 kada nije moguće odrediti zemlju koje je osoba građanin, izbor redalice treba da bude usklađen sa uobičajenom upotrebom u zemlji u kojoj osoba pretežno boravi, ili

5.2.3 ako nije moguće utvrditi u kojoj zemlji osoba pretežno boravi, izbor redalice trebalo bi da sledi uobičajenu upotrebu na jeziku kojim se osoba uglavnom služi, i to onako kako se pojavljuje na pojavnim oblicima ili u opštim referensnim izvorima.

5.3 Oblici porodičnih imena

5.3.1 Kada se porodično ime sastoji od nekoliko reči, izbor redalice trebalo bi uskladiti sa pravilima zemlje s kojom je ta porodica najviše povezana, ili

5.3.2 Ako nije moguće odrediti sa kojom zemljom je ta porodica najviše povezana, izbor redalice trebalo bi da sledi uobičajenu upotrebu na jeziku sa kojim se porodica uglavnom služi, i to onako kako se pojavljuje na pojavnim oblicima ili u opštim referensnim izvorima.

5.4 Oblici naziva kolektivnih tela

5.4.1 Za političko-teritorijalne jedinice, usvojena odrednica trebalo bi da sadrži i sadašnji oblik naziva teritorijalne jedinice pisan jezikom i pismom koje najviše odgovara potrebama korisnika kataloga.

5.4.2 Ako se kolektivno telo u različitim periodima koristilo različitim nazivima koji ne mogu da se smatraju manjim promenama naziva, svaka značajna promena naziva trebalo bi da se smatra novim entitetom, i zbog toga je potrebno povezati odgovarajuće normativne zapise za svaki pojedini entitet sa unakrsnim uputnicama "vidi i" (raniji/kasniji naziv).

5.5 Oblici jedinstvenih stvarnih naslova

Jedinstveni stvarni naslov može da stoji sam ili da bude kombinacija ime/stvarni naslov ili stvarni naslov sa dodatnim identifikacionim elementima, kao što su naziv kolektivnog tela, mesto, jezik, datum, itd.

5.5.1 Jedinstveni stvarni naslov trebalo bi da bude izvorni stvarni naslov ili stvarni naslov koji se najčešće javlja na pojavnim oblicima dela. Pod određenim definisanim uslovima, umesto jedinstvenog stvarnog naslova kao osnove za usvojenu dorednicu, može da se koristi i uobičajeni stvarni naslov na jeziku i pismu kataloga.

6. Normativni zapisi

6.1 Normativni zapisi trebalo bi da budu izgrađeni tako da kontrolišu usvojene oblike imena i uputnice koji se koriste kao pristupne tačke za entitete kao što su osobe, porodice, kolektivna tela, dela, izrazi, pojavnici, jedinice građe, pojmovi, objekti, događaji i mesta.

6.2 Ako se osobe, porodice ili kolektivna tela služe sa više varijantnih imena/naziva ili sa neusvojenim oblicima imena/naziva, za usvojenu odrednicu svake pojedine osobe trebalo bi odabrati jedno ime/naziv ili jedan oblik imena/naziva. Ako za jedno delo postoji više

varijantnih stvarnih naslova, jedan stvarni naslov trebalo bi da bude odabran kao jedinstveni stvarni naslov.

7. Osnove za pretraživanje

7.1 Pretraživanje i pronalaženje

Pristupne tačke predstavljaju elemente bibliografskih zapisa koji obezbeđuju 1) pouzdano pronalaženje bibliografskih i normativnih zapisa i sa njima povezane bibliografske jedinice, i 2) ograničavanje rezultata pretraživanja.

7.1.1 Sredstva za pretraživanje

Pretraživanje i pronalaženje imena, stvarnih naslova i predmetnih odrednica trebalo bi da bude omogućeno pomoću dostupnih sredstava u određenom bibliotečkom katalogu ili bibliografskoj datoteci, na primer, pomoću punog oblika imena, ključnih reči, fraza, skraćanja, itd.

7.1.2 Neophodne pristupne tačke za bibliografske zapise su one koje su zasnovane na glavnim atributima i odnosima pojedinih entiteta u bibliografskom ili normativnom zapisu.

7.1.2.1 Neophodne pristupne tačke za bibliografske zapise uključuju:
ime autora ili prvo imenovani autor kada ja navedeno više imena
glavni stvarni naslov ili njegova zamena za pojavni oblik
godina (godine) izdavanja ili objavljivanja
jedinstveni stvarni naslov za delo/izraz
predmetne odrednice, predmetne oznake
klasifikacioni brojevi
standardni brojevi, identifikatori, "ključni naslovi" za opisani entitet.

7.1.2.2 Neophodne pristupne tačke za normativne zapise uključuju:
usvojeno ime ili stvarni naslov entiteta
neusvojeni oblici imena ili stvarnih naslova entiteta.

7.1.3 Dodatne pristupne tačke

Atributi iz drugih polja bibliografskog opisa ili normativnog zapisa mogu da posluže kao opcione pristupne tačke ili kao sredstva za izbor ili ograničavanje kada je pronađen veliki broj zapisa. Takvi atributi u bibliografskim zapisima uključuju, ali nisu ograničeni na:

imena ostalih autora osim prvog,
imena izvođača ili osoba, porodica ili nazive kolektivnih tela čije uloge nisu uloge autora,
uporedne stvarne naslove, stvarne naslove nad tekstem, itd.,
jedinstveni stvarni naslov za izdavačku celinu,
identifikatore bibliografskih zapisa,
jezik,

zemlju izdavanja,
fizički medijum.

Takvi atributi u normativnim zapisima uključuju, ali nisu ograničeni na:
imena ili stvarne naslove srodnih entiteta,
identifikatore normativnih zapisa.

DODATAK CILJEVI ZA IZRADU KATALOŠKOG PRAVILNIKA

Postoji više ciljeva koji usmeravaju izradu kataloških pravilnika⁸. Prvi cilj jeste pogodnost kataloga za korisnike.

* *Pogodnost kataloga za korisnika.* Odluke koje se donose prilikom izrade opisa i kontrolisanih oblika imena za pristup trebalo bi da uzmu u obzir korisnika.

* *Opšta upotreba.* Normirani rečnik koji se koristi u opisima i pristupu trebalo bi da bude u skladu sa rečnikom većine korisnika.

* *Prikazivanje.* Entiteti u opisima i kontrolisanim oblicima imena za pristup trebalo bi da budu zasnovani na načinu kako se entiteti sam opisuju.

* *Tačnost.* Opisani entitet trebalo bi da bude verno prikazan.

* *Dovoljnost i nužnost.* Trebalo bi uključiti sam one elemente opisa i kontrolisanih oblika imena za pristup koji su potrebni kako bi se zadovoljili postupci korisnika i oni koji su bitni za jedinstvenu identifikaciju entiteta.

* *Značaj.* Elementi bi trebalo da budu bibliografski značajni.

* *Ekonomičnost.* Kada postoje alternativni načini postizanja cilja, prednost bi trebalo da bude data onom koji unapređuje ekonomičnost (to jest, onom koji omogućuje najmanji trošak i najjednostavniji pristup).

* *Standardizacija.* Opisi i izrada pristupnih tačaka trebalo bi da budu standardizovani u najvećem mogućem obimu i najvećoj meri. Time se obezbeđuje veća konzistentnost koja za sebe povećava mogućnost uzajamnog rada na bibliografskim i normativnim zapisima.

* *Integracija.* Opisi svih vrsta građe i kontrolisanih oblika imena entiteta trebalo bi da budu zasnovani na zajedničkom skupu pravila u najvećem mogućem obimu.

Pravila u kataloškom pravilniku trebalo bi da budu:

* *Odbranjiva i ograničena.*

Poznato je da u nekim slučajevima navedeni ciljevi mogu da budu kontradiktorni, te je zbog toga potrebno odabrati odbranjivo i praktično rešenje.

[U odnosu na predmetni tezaurus, mogu se primeniti i drugi ciljevi koji, međutim, još nisu uključeni u ovu izjavu.]

---

⁸ Zasnovano na bibliografskoj literaturi, posebno onoj Ranganatanovoj i Lajbnicovoj, opisanoj u knjizi: Svenonious, Elaine: The intellectual foundation of information organization. Cambridge, MA: MIT Press, 2000. Str. 68.

GLOSAR

Glosar sadrži termine koji se u Izjavi o međunarodnim kataloškim načelima koriste u posebnom značenju (to jest, oni nisu uobičajene definicije preuzete iz rečnika).

Atribut – Karakteristika entiteta; atribut može da bude svojstven samo entitetu ili može da mu bude nametnut spolja. [Izvor: FRBR]

Autor – Stvaralac odgovoran za intelektualni ili umetnički sadržaj tekstualnog dela. [Izvor: IME ICC]
Vidi i Posrednik, Stvaralac

Bibliografski izvor – Pojavni oblik ili jedinica građe.

Bibliografska jedinica

Vidi Pojavni oblik

Bibliografski opis – Skup bibliografskih podataka koji beleže i identifikuju bibliografski izvor. [Izvor: ISBD(CR)]

Bibliografski zapis – Skup elemenata podataka koji opisuju i obezbeđuju pristup pojavnim oblicima i identifikuju srodna dela i izraze. [Izvor: IME ICC]

Delo – Određena intelektualna ili umetnička kreacija (tj. intelektualni ili umetnički sadržaj). [Izvor: FRANAR, FRBR, prerađen u IME ICC]

Deskriptivna katalogizacija – Deo katalogizacije koji obezbeđuje i opisne podatke i pristupne tačke koje nisu predmetne odrednice. [Izvor: IME ICC]
Vidi i Predmetna katalogizacija

Događaj – Delovanje ili pojava. [Izvor: FRANAR, FRBR]

Fizički format (atribut originalnih ili surogatnih pojava oblika) – Nosilac ili medijum u ili na kojem je zabeležen izraz zapisanog dela (npr. knjiga, CD, MP3, video kasete, DVD, mikrofilm, digitalna datoteka, geografska karta, globus, partitura, itd.). [Izvor: IME ICC]

Ime – Znak ili grupa reči i/ili znakova po kojima je entitet poznat; uključuje reči/znakove koji označavaju osobu, porodicu, kolektivno telo, predmet, pojam, događaj ili mesto, kao i naslov dela, izraza, pojavnog oblika ili jedinice građe. [Izvor: FRBR, prerađen u FRANAR]

Vidi i Kontrolisani oblik imena

Izraz – Intelektualna ili umetnička realizacija dela. [Izvor: FRANAR, FRBR]

Jedinica građe – Pojedinačni primerak pojavnog oblika. [Izvor: FRANAR, FRBR]

Jedinstveni stvarni naslov – 1. Poseban naslov kojim se delo ili izraz mogu identifikovati za kataloške potrebe. Primeri su kolektivni naslovi ili konvencionalni naslovi koji se koriste za kolokaciju, oblici odrednica koji se koriste u organizaciji prikaza, jedinstveni naslovi koji se koriste da bi se napravila razlika između dela sa istim naslovom. [Izvor: prerađeno iz AACR2]. 2. Kontrolisani oblik kojim se varijantni naslovi različitih pojavnih oblika dela, sa ili bez autora, povezuju ili grupišu zajedno za potrebe pretraživanja i pristupa. [Izvor: GARR]

Ključni naslov – Jedinstveni naziv koji je Mreža ISSN dodelila kontinuiranom izvoru i koji je neodvojivo povezan sa ISSN brojem. Ključni naslov može da bude isti kao i glavni stvarni naslov, ili, kako bi postigao jedinstvenost, on može da bude izgrađen tako da se glavnom stvarnom naslovu dodaju identifikacioni i/ili kvalifikacioni elementi kao što su nazivi izdavača, mesto izdavanja, podatak o izdanju, itd. (vidi i ISSN priručnik). [Izvor: ISBD(CR)]

Kolekcija – 1. Skup dva ili više dela koja su spojena ili objavljena zajedno. 2. Skup bibliografskih jedinica koje čuva ili ih je stvorila određena institucija. [Izvor: IME ICC]

Kolektivno telo – Ustanova ili grupa osoba i/ili ustanova koje se identifikuju prema određenom imenu i koje deluju ili mogu da deluju kao celina. [Izvor: prerađeno iz FRANAR, FRBR]

Kontrolisani oblik imena – Usvojeni i neusvojeni oblici imena koji se daju entitetima, oblikovani su u skladu sa skupom pravila i zabeleženi u normativnom zapisu, kako bi se obezbedio pristup bibliografskim i normativnim zapisima (ponekad se nazivaju i kontrolisanim odrednicama, usvojenim odrednicama ili neusvojenim odrednicama). [Izvor: IME ICC]

Mesto – Lokacija. [Izvor: FRBR]

Normativni zapis – Zapis u normativnoj datoteci za koji je kao organizacioni element usvojena odrednica za neki entitet (posrednik, delo/izraz, ili predmet) kako ga je ustanovila odgovorna kataloška služba. [Izvor: IME ICC]

Vidi i Pristupna tačka, Usvojena odrednica, Kontrolisani oblik imena/naziva.

Odrednica

Vidi Pristupna tačka

Osoba – Pojedinac ili persona koju je ustanovio ili usvojio pojedinac ili grupa. [Izvor: FRBR, prerađen u FRANAR]

Pojam – Apstraktna zamisao ili ideja. [Izvor: FRANAR, FRBR]

Pojavni oblik – Fizičko ostvarenje izraza dela. [Izvor: FRANAR, FRBR]

Porodica – Dve ili više osoba koje su povezane rođenjem, brakom, usvajanjem, ili sličnim zakonskim statusom. [Izvor: FRANAR, prerađen u IME ICC]

Posrednik – Osoba (autor, izdavač, vajar, urednik, režiser, itd.) ili grupa (ustanova, korporacija, biblioteka, orkestar, država, federacija, itd.) ili uređaj (uređaj za snimanje, program za automatsko prevođenje softvera, itd.) koji imaju neku ulogu u životnom ciklusu izvora. [Izvor: DCMI Agents Working Group, radna definicija].

Vidi i Autor, Stvaralac.

Predmet – Materijalna stvar. [Izvor: FRBR]

Predmetna katalogizacija – Deo katalogizacije koji obezbeđuje predmetne odrednice/termine i/ili klasifikacione oznake. [Izvor: IME ICC]

Vidi i Deskriptivna katalogizacija

Pristupna tačka – ime, naziv, termin, kod, itd. pod kojim će biti pronađen bibliografski ili normativni zapis.

Stvaralac – Entitet odgovoran za intelektualni ili umetnički sadržaj dela.

Vidi i Autor, Posrednik

Usvojena odrednica – Jedinstvena pristupna tačka za entitet. [Izvor: IME ICC]

Vidi i Pristupna tačka, Normativni zapis, Kontrolisani oblik imena/naziva.

Izvori:

AACR2 – *Anglo-American cataloguing rules* – 2nd edition, 2002 revision. – Ottawa: Canadian Library Association; London: Chartered Institute of Library and Information Professionals; Chicago: American Library Association, 2002-

DCMI Agents Working Group – Dublin Core Metadata Initiative, Agents Working Group [Web stranica, 2003]: <http://dublincore.org/groups/agents/> (Radne definicije, izveštaj nije završen).

FRANAR – *Functional requirements and numbering of authority records: a conceptual model – draft 2003*. (Radne definicije, izveštaj nije završen)

FRBR – *Functional requirements for bibliographic records: Final report.*- Munich: Saur, 1998. (IFLA UBCIM publications new series; v. 19)

GARR – *Guidelines for authority records and references*. 2nd ed., rev. – Munich: Saur, 2001. (IFLA UBCIM publications new series; v. 23)

IME ICC – IFLA Meeting of Experts on an International Cataloguing Code (1st: Frankfurt: 2003), preporuke učesnika

ISBD(CR) – *ISBD(CR): International standard bibliographic description for serials and other continuing resources.*- Munich: Saur, 2002. (IFLA UBCIM publications new series; v. 24)

Vidi i MulDiCat: <http://subito.biblio.etc.tu-bs.de/muldicat/>

Sa engleskog prevela Vesna Injac